

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

✕

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

✕

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

NOV. 1962

11e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Wat willen de humanisten met de openbare school? - Dr. Tilanus contra Humanistisch Verbond - (De Amersfoortse Courant)	Blz. 149/150
Centrum voor Humanistische Vorming	" 150
Topkaderconferentie in Utrecht	" 150
Conferentie van groepsgespreksleiders	" 150
Functionaris voor het Maasmondgebied	" 151
Werkgroepen	" 151

HUMANITAS

Humanitas als voogdijinstelling aanvaard	" 151/152
De subsidieweigering in Geleen	" 152
Een jubileum bij Humanitas	" 152/153
Ball-point-actie	" 153
Bijeenkomst gezinsverzorging	" 153
Nieuwe aanstellingen	" 153
Collecte	" 153
Oktobernummer "Humanitas"	" 153

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Koninklijke goedkeuring	" 154
-------------------------	-------

HUMANISTISCH THUISFRONT

Collecten	" 154
Nieuw gebouw	" 154

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Jaarverslag	" 154/155
"Vernieuwing"	" 155

HUMANISTISCH INSTITUUT VOOR SOCIAAL ONDERZOEK

Medewerking van het Instituut aan rapport over bejaarden	" 155
--	-------

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand december voor de V.A.R.A.	" 155
--	-------

INTERNATIONAAL NIEUWS

België	
Het Vrije Woord over het Softenon-proces en over euthanasie	" 156/157/ 158
Verenigd Koninkrijk	
Conferentie	" 158

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz.

Drs. J. Rietberg over Humanisme (De Emmer Courant) Blz. 158/159

De Nieuwe Dag over telefonische hulpdienst (De Typhoon) " 159/160

Forungesprekken

Humanistisch Verbond in Hilversum over de Bijbel
(De Gooi en Eemlander) " 160

Het Nederlandse Gesprek Centrum over het wonder
(De Rotterdammer) " 160/161/
162

Bevrijdend Denken over Centrum voor Humanistische Vorming " 162

Dr. Van Royen in "Mens en Kosmos" over Humanisme en Mystiek " 162/163

HUMANISTISCH VERBOND

Wat willen de Humanisten met de openbare school? - Dr. Tilanus contra Humanistisch Verbond - (De Amersfoortse Courant)

Dr. H.W. Tilanus, voorzitter van de Vereniging Christelijk Volksonderwijs, heeft gemeend een waarschuwend geluid te moeten laten horen tegen de bedoelingen van het Humanistisch Verbond met het openbare onderwijs. Hij deed dat op een algemene vergadering van de Vereniging voor Christelijk Volksonderwijs. De Amersfoortse Courant van 1 november j.l. had er het volgende verslagje van:

" Dr. H.W. Tilanus, voorzitter van de Vereniging voor Christelijk Volksonderwijs, heeft gisteren bij de opening van de algemene vergadering van deze organisatie in Utrecht een waarschuwend geluid laten horen tegen het sterk opdringen van het humanisme, ook op het gebied van het onderwijs.

In dit verband noemde Dr. Tilanus artikel 47 van het wetsontwerp op het voortgezet onderwijs dat door de Tweede Kamer is aangenomen. In dit artikel wordt de mogelijkheid geschapen op openbare scholen humanistisch vormingsonderwijs te geven, dat ook van overheidswege kan worden gesubsidieerd.

Het humanisme dringt zich thans met grote felheid in het volksleven in, aldus Dr. Tilanus, die herinnerde aan de oprichting van het Centrum voor Humanistische Vorming deze maand. De voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr. J.P. van Praag, liet er bij die gelegenheid, volgens hem, geen twijfel aan bestaan, dat de humanisten ook in de toekomst positief en constructief aan de verdere bloei van de openbare scholen willen bijdragen.

Dr. Tilanus meent, dat men er teveel van uitgaat, dat alle buiten-kerkelijken als humanisten kunnen worden aangemerkt. Men wil op deze manier van de openbare school als het ware een humanistische zuilenschool maken, zo zei hij, maar ik geloof dat de voorstanders van de openbare school er ernstig over moeten nadenken, of zij de openbare school hiermee wel dienen. Dr. Tilanus acht het de plicht van de christelijke onderwijzersorganisaties waakzaam te zijn en zich de uitspraak van Luther voor te houden: Als in een school Gods woord niet regeert, raad ik niemand dat hij zijn kind daarheen zendt."

Op een kaderconferentie van het Humanistisch Verbond, gehouden op 3 november l.l., heeft de voorzitter, Dr. J.P. van Praag, namens het dagelijks bestuur een verklaring afgelegd naar aanleiding van de uitlatingen van Dr. Tilanus, die door vele dagbladen is overgenomen en waarin hij zegt:

" Dr. Tilanus heeft daar (op de jaarvergadering van de Vereniging voor Christelijk Volksonderwijs), volgens het betreffende bericht in de dagbladen, de mening uitgesproken dat de humanisten van de openbare school een humanistische zuilenschool zouden willen maken; zulks naar aanleiding van de mogelijkheid die in art. 47 van de Mammoetwet op de openbare scholen voor voortgezet onderwijs geopend is en het gebruik dat de humanisten daarvan willen gaan maken.

"Moet dat nu zo?" vroeg Dr. Van Praag zich af, daarbij een gevlougeld woord van Dr. Tilanus aanhalende. Hij herinnerde er aan dat reeds

42 jaar lang op de openbare scholen godsdienstonderwijs gegeven kan worden en dat na de tweede wereldoorlog de leus van de kerstening van de openbare school gelanceerd werd. De alarmkreet van Dr. Tilanus nu naast godsdienstonderwijs ook humanistisch vormingsonderwijs mogelijk zal worden, klonk Dr. Van Praag dan ook in de oren als het "houdt de dief" van de inbreker, die dreigt gesnapt te worden.

Het humanisme heeft geen behoefte aan humanistische bijzondere scholen, tenzij de openbare school tot een christelijke zuilenschool zou verworden. Het Humanistisch Verbond heeft steeds gepleit voor de openbare algemene school, de school waar de ontmoeting der levensovertuigingen plaats kan vinden, en heeft over de grondslagen van die algemene school diepgaand overleg gevoerd met andere groepen van voorstanders van de openbare school, ook met dezulken van christelijke huize.

Het Humanistisch Verbond wil niet anders dan de ouders die daarvan gediend zijn de mogelijkheid geven hun kinderen die een openbare school bezoeken humanistisch vormingsonderwijs te laten volgen, zoals de kerkelijke ouders reeds zo lang de gelegenheid hebben hun kinderen godsdienstonderwijs te laten volgen op die school. Het staat er op, dat die school de school voor leerlingen uit allerlei kringen blijft en daardoor als waarlijk algemene school een bolwerk tegen de verzuiling."

Op deze kaderconferentie werd voorts gesproken over het onlangs opgerichte Centrum voor Humanistische Vorming, dat allen wil verenigen, ouders en leerkrachten, die belang stellen in dit humanistische vormingsonderwijs in schoolverband, en zich o.a. zal bezighouden met de opleiding van docenten hiervoor, en met het organiseren van plaatselijke comité's voor voorlichting over en stimulering van de praktische uitvoering.

Centrum voor Humanistische Vorming.

De aanmelding van belangstellenden voor het Centrum begint op gang te komen. Na rondzending van de folder aan leden, sympathisanten, abonné's op Het Woord van de Week en leden van de Luisterkring is deze folder ook ingelegd in het blad van het N.O.V. en het Nijverheidsonderwijs. Onderhandelingen zijn gaande om ook in andere onderwijskringen en verenigingen van ouders hiervoor belangstelling te wekken.

Het ligt in het voornemen begin volgend jaar een blad van het Centrum uit te geven en met de opleiding van docenten te beginnen.

Topkaderconferentie in Utrecht.

Met de besturen van de gewesten, federaties en grootste gemeenschappen heeft het dagelijks bestuur op 3 november in het Erasmushuis te Utrecht een kaderconferentie gehouden over de betekenis en de opbouw van het Centrum voor Humanistische Vorming.

Conferentie van groepsgespreksleiders.

Ruim 30 plaatselijke leiders van gespreksgroepen zijn gedurende het weekeinde van 20 en 21 oktober in "De Ark" te Nunspeet bijeen geweest voor een training in het leiden van gespreksgroepen. De conferentie stond onder leiding van de Commissie Groepsgesprek.

Functionaris voor het Maasmondgebied.

Het dagelijks bestuur heeft een functionaris benoemd voor het gebied van Rotterdam en omgeving, die in het bijzonder de organisatie van de geestelijke verzorging in deze streek tot taak heeft.

Werkgroepen.

Gedurende de maand november zal getracht worden tot oprichting van werkgroepen te komen in Epe, Franeker en Purmerend. De hier wonende algemene leden willen gaarne wat meer onderling contact hebben en zien mogelijkheden voor verdere uitbreiding. De groep in Purmerend is inmiddels gestart. Op het programma staat ook de vorming van een groep in Zierikzee.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Humanitas als voogdijinstelling aanvaard.

In het septembernummer van dit orgaan deelden wij reeds mede, dat Humanitas nu over de gehele linie als voogdijinstelling is aanvaard. Het is met die aanvaarding overigens een vreemde geschiedenis geweest. Het oktobernummer van "Van Mens tot Mens", het ledenorgaan van Humanitas, geeft van de gang van zaken een overzicht:

Eindelijk is dan de kogel door de kerk!

Vanaf 1956 heeft Humanitas pogingen gedaan om, behalve in Amsterdam, Utrecht en Rotterdam, ook in een aantal andere plaatsen tot de opbouw van gezinsvoogdijwerk te komen. Dat kan evenwel niet zonder daartoe door de minister van Justitie te zijn aanvaard. En al die tijd bleef die ministeriële goedkeuring uit. Meermalen hebben wij, ook in de kolommen van dit blad, van ons misnoegen daarover doen blijken.

Het was een vreemde zaak. Terwijl reeds een drietal onzer afdelingen in 1956 wel voor dit werk door de minister waren aanvaard, kwam er tot ieders grote verrassing voor een aantal - zich intussen eveneens voor dit werk bereidverklarende afdelingen - een onverklaarde officiële werkstop. Van jaar op jaar hebben wij in de vaste overtuiging geleefd, dat die werkstop spoedig zou worden opgeheven. Het was toch al te gek, dat onze vereniging de toegang tot een vitaal stuk kinderbeschermingswerk, dat moeilijk van de andere Humanitas-werkzaamheden kan worden losgedacht, van overheidswege was ontzegd. Het is en blijft een onverteerbaar brok, dat zulks, nota bene z e s j a r e n lang, heeft kunnen gebeuren. En dat nog wel, terwijl er overal in den lande een aanhoudend tekort aan gezinsvoogden(-essen) bleek te bestaan en - dat was bekend - onze vereniging over een potentieel aan goede gezinsvoogdij-medewerk(st)ers de beschikking had. Principieel en praktisch was het afzijdig houden van Humanitas een onhoudbare zaak.

En nu is die aanvaarding er dan eindelijk. Nog niet voor alle plaatsen, maar dat is een zuiver praktische aangelegenheid. Behalve in

de arrondissementen Amsterdam, Rotterdam en Utrecht zal thans het gezinsvoogdijwerk door Humanitas ook in de arrondissementen Leeuwarden, Groningen, 's-Gravenhage en Dordrecht kunnen worden uitgevoerd. Binnenkort zullen daar de arrondissementen Arnhem, Zutphen, Haarlem en Alkmaar nog bijkomen.

Hiermee is dan wederom een stuk worsteling van onze vereniging voor de haar toekomende plaats in de Nederlandse samenleving tot een goed einde gekomen. Ach, de klok kan immers niet worden teruggezet. De integratie van Humanitas in de samenleving is een zekere zaak. Haar eigen plaats wordt meer en meer herkend en ook erkend. Wij feliciteren de betrokken afdelingen en gewesten, die als nieuwe uitvoeringsorganen voor gezinsvoogdij en vrij patronage aan de reeds bestaande zijn toegevoegd, met de ministeriële aanvaarding van hun bereidverklaring voor dit werk. Wij wensen hun sterkte en voorspoed bij de aanpak van deze belangrijke taak.

De subsidieweigering in Geleen.

Wij dachten dat de vroede vaderen van Geleen, na het bijeenroepen van het Concilie in Rome, ook zouden trachten hun blik iets te verruimen, en de subsidie-strijdbijl zouden begraven. Wij vernamen hier en daar ook dat zelfs in K.A.B.kringen wat minder star gedacht werd over Humanitas. Maar nu lazen wij ineens weer in "Het Vrije Volk" van 31 oktober jl. het volgende bericht:

Voor Humanitas nog steeds geen subsidie ?

De meerderheid van het college van B. en W. te Geleen is - nog steeds - van mening dat de afdeling Geleen van Humanitas geen subsidie uit de gemeentelijke kas dient te krijgen. Dat blijkt uit het verslag van de afdelingsvergadering, waarin de begroting 1963 werd behandeld.

Verscheidene leden waren van oordeel, aldus het verslag, "dat in ons democratisch bestel ook Humanitas voor subsidiëring in aanmerking komt, ook al waren zij het met de richting van Humanitas niet eens."

Het college heeft daar nu op geantwoord dat "de meerderheid de gedachte van subsidiëring op principiële gronden afwijst.

De subsidiestrop van onze afdeling Geleen over 1960 is opgevangen door een groot aantal giften en adoptie door de afdeling Rotterdam. Wij hadden nooit gedacht dat wij ook voor 1961 weer een beroep op sympathisanten zouden moeten doen om de strop van het wegvallen van de gemeente-subsidie nog weer eens goed te maken.

Het merkwaardige van deze subsidieweigeringsgeschiedenis is, dat de Minister van Maatschappelijk Werk deze afdeling normaal subsidieert, hetgeen betekent dat de minister de bepaling, dat slechts daar waar de gemeente subsidieert, ook Rijkssubsidie kan worden verkregen, uit overwegingen van billijkheid dus terzijde heeft moeten schuiven. Ook dat mag de vroede vaderen blijkbaar niet hinderen. Men is bij Humanitas zeer benieuwd naar het verloop van de komende raadsvergadering in Geleen.

Een jubileum bij Humanitas.

Dat de vereniging Humanitas zo langzamerhand naar meerderjarigheid toegroeit, wordt geïllustreerd door het feit dat voor de eerste maal het

jubiläum van één der medewerkers is gevierd, In november van dit jaar was mejuffrouw M. Dijkstra, de tegenwoordige algemeen secretaresse van de vereniging, 12½ jaar in dienst van de vereniging als directrice van het Centraal Bureau.

Ball-point-actie.

Door of namens de vereniging Humanitas worden ball-points verkocht, met opdruk "Humanitas" in gouden lettertjes, voor f.1.25 per stuk. Een belangrijk deel van de opbrengst komt op deze wijze ten bate van de verenigingskas.

Bijeenkomst gezinsverzorging.

Op 22 november 1.1. werd de halfjaarlijkse leidsterscontactdag gehouden van de gezinsverzorging van Humanitas in Huize "Randenbroek" te Amersfoort. Gediscussieerd werd over de drie belangrijkste contacten, te weten: het contact leidster-bestuur, het contact leidster-gezinnen en het contact leidster-gezinsverzorgsters en -helpsters. In de middaguren werden vragen hierover door een forum beantwoord.

Nieuwe aanstellingen.

De heer K. Bos werd per 1 september 1962 aangesteld als maatschappelijk werker voor het algemeen maatschappelijk werk te Sneek.

Mejuffrouw J. Maas trad op 8 oktober 1962 in dienst als tweede maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk te Arnhem.

Collecte.

De collecte van de afdeling Amsterdam van Humanitas heeft een bedrag van f. 6.000.-- opgebracht.

Oktobernummer "Humanitas".

Het oktobernummer "Humanitas", het kaderorgaan van de vereniging, heeft de volgende inhoud:

Mr.Dr. J. In 't Veld	:	Het IHEU.-congres in Oslo.
F. de Groot	:	Sociale gedragsvorming, vorming bedrijfsjeugd.
C.Th. van Schaik, arts	:	Zedendelinquent en samenleving.
P.E. Hutte	:	Forumbespreking over zedendelinquentie.
S.S. Strik-Djoewito	:	Van Indonesië naar Nederland.
H.J. Beuke	:	De nieuwe financiële regeling inrichtingsopvoeding.
Ir. A. Kalff	:	Bejaarden in Hengelo.

Boekbesprekingen.

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

"S O C R A T E S"

Koninklijke goedkeuring.

De vereniging kreeg op 8 augustus jl. de koninklijke goedkeuring op haar statuten, zodat zij thans dus een rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging is.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT

Collecten.

Tot nu toe is de opbrengst van de collecten die in 36 gemeenten zijn gehouden bekend. Deze opbrengst bedraagt bruto f. 27.000.--.

Nieuw gebouw.

Het militair tehuis 't Havelte, bij de legerplaats Steenwijkerwold, krijgt een nieuw gebouw. Het tegenwoordige tehuis is gevestigd in een oude barak. De bouwplannen voor het nieuwe tehuis zijn klaar, de grond is gekocht en de bouwaanvraag is bij het Ministerie van Volkshuisvesting ingediend.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Jaarverslag.

Een dezer dagen is het jaarverslag van de H.W.G. verschenen, dat betrekking heeft op het tijdvak 1 oktober 1961 - 30 september 1962. Wij ontleenen aan dit verslag het volgende:

Het overlijden van het H.B.-lid de heer M.G. Warffemius, een der oprichters van de H.W.G., wordt een groot verlies genoemd; zijn stem had in het bestuur veel gezag.

Het bestuur van de H.W.G. wordt gevormd door: Dr. G. Stellinga, voorzitter; H. van Woudenberg, secretaris; Drs. J. Zwakhals, penningmeester; de dames R. ter Heege en M.v.d. Meer en de heren J. Engels, Mr. H.B. Engelman, M.W. van Engers, H.J. Jansen, E. Meester, W. Mensink, Ir. P.K. van Meurs, Dr. J.P. van Praag, K. Timmerman en Drs. A.R. Vermeer.

In zijn vergaderingen hield het hoofdbestuur zich o.m. bezig met de behandeling van de Mammoetwet, de subsidie kerkebouw, de hulp aan de jonge landen en het echtscheidingsvraagstuk.

Pogingen om in Het Vrije Volk regelmatig humanistische bijdragen te zien opgenomen, werden met succes bekroond. De heer Dr. H. Bongers bleek bereid, deze rubriek te verzorgen.

Een tweetal landelijke bijeenkomsten werd georganiseerd, met als onderwerp: "Solidariteit in de internationale samenleving".

Inleiders waren: Prof. Dr. W. Brand en Ir. H. Vos.

Het aantal afdelingen van de H.W.G. bedraagt thans 39, het aantal leden steeg tot 6.459, waaronder 765 verspreide leden, wonende in plaatsen waar nog geen afdeling gevestigd is.

In afdelingsbijeenkomsten werd o.m. behandeld: het godsdienstonderwijs op de openbare school, de geestelijke zorg voor militairen, eed of gelofte en de zin van het politieke leven.

Inlichtingen over de H.W.G. werden in toenemende mate aangevraagd door studerende, zulks ten behoeve van scripties.

"Vernieuwing".

In het oktober-novembernummer van "Vernieuwing" is o.m. een artikel opgenomen van de redacteur K. Timmerman over de noodzakelijkheid van betere selectie voor ons Universitair onderwijs, waarbij maatschappelijke barrières verdwenen zullen zijn.

In een klein stukje over de misstanden bij het ontgroenen worden verantwoordelijken voor deze misstanden gekwalificeerd als: vlegels.

Er is een artikel van Henri Sandberg over Leautaud en een stuk van dezelfde schrijver over het onbekend Afrika (het vierde in deze reeks).

Verder is er nog een artikel van Humphrey Evans over de onmondige arbeiders van Rood-China.

-o-

HUMANISTISCH INSTITUUT VOOR SOCIAAL ONDERZOEK

Medewerking van het Instituut aan rapport over bejaarden.

Het HISO heeft meegewerkt aan een rapport, dat onlangs in Amsterdam is verschenen onder de titel: "Bejaard-zijn".

De gemeente heeft voor het maken van deze studie de verschillende levensbeschouwelijke instituten voor sociaal onderzoek uitgenodigd, waaronder ook het HISO. Het HISO heeft hierbij dus samengewerkt met de Stichting Gereformeerd Sociologisch Instituut, het Sociologisch Instituut van de Nederlands Hervormde Kerk en het Katholiek Sociaal Kerkelijk Instituut.

-o-

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand december voor de V.A.R.A.

2 december	:	Dr. J.P. van Praag	:	"Sinterklaas en het Humanisme".
9 december	:	Dr. Kwee Swan Liat	:	"Leven in de luwte".
16 december	:	Prof. Dr. G. Stuiveling	:	"Uit humanistisch oogpunt".
23 december	:	P.N. Kruyswijk	:	"Feest van het waken".

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS

B e l g i ë.

Het Vrije Woord over het Softenon-proces en over euthanasie.

Het Softenon-proces houdt de gemoeieren in België heftig bezig; ook in humanistische kring. Het Vrije Woord van 1 november 1962 meldt, dat de afdeling Limburg van het Belgisch Humanistisch Verbond het seizoen, onder grote belangstelling uit onderwijs-, medische- en rechterlijke kringen, begonnen is met een lezing van Dr. Med. G. Weytjens over euthanasie.

Volgens het verslag in Het Vrije Woord behandelde de spreker eerst het begrip euthanasie, vervolgens gaf hij een historisch overzicht en een overzicht van de wetgeving van verschillende landen. Het verslag gaat dan als volgt verder:

"Hoe staat de Rooms-Katholieke kerk tegenover het probleem?

In principe wordt natuurlijk onverbiddeijk vastgehouden aan het "Gij zult niet doden". Maar ook de kerk voorziet uitzonderingen op dit "non occides" : de beul, de wettige zelfverdediging en de rechtvaardige (sic) oorlog.

Veel belangrijker is echter dat de kerk ook accoord gaat met de pijnverdovende of therapeutische euthanasie. Hierbij wordt immers, door het toedienen van verdovende middelen, de doodstrijd verzacht maar tevens het afsterven verhaast. De dokter legde er de nadruk op dat deze vorm van euthanasie thans algemeen, ook in de katholieke ziekenhuizen, door katholieke artsen wordt toegepast.

Daarna werden de praktische toepassingsmogelijkheden in ogenschouwen genomen. De aanpassing van de rechtspraak met de instelling van een medisch-juridisch bevoegde commissie, die elk geval individueel onderzoekt, is een eerste grote stap. Deze commissie zou dan de aanvragen onderzoeken uitgaande van de stervende zelf (bevrijdende euthanasie) of de naastbestaande (filantropische euthanasie). Voor de eugenetische euthanasie maakte Dr. Weytjens een onderscheid tussen de zwakzinnige idioten - waarvoor hij de afzondering voorstond - en de monstergeboorten - waarvoor euthanasie in de eerste dagen na de geboorte dient toegepast.

De conclusie van spreker was, dat euthanasie onder bepaalde voorwaarden en in bepaalde omstandigheden niet meer weg te cijferen is. In alle toekomstige toepassingsgevallen moet één axioma bindend zijn:
e u t h a n a s i e m o e t i n d i v i d u e e l b l i j v e n .

In een nabeschouwing ontleedde spreker dan de antithese tussen de Rooms-Katholieke en de Vrijzinnig-Humanistische opvatting aangaande dit probleem.

Samenvattend - en door de belangstelling en door de kwaliteit van de spreker - een schitterende start voor het H.V. Limburg.

Nogmaals onze oprechte dank aan dokter Weytjens voor de knappe en ruim gedocumenteerde spreekbeurt... en voor de moed om als arts in het katholieke Limburg een dergelijk onderwerp voor een dergelijke vereniging te komen behandelen..."

De discussieclub "Dialectica" te Gent heeft in hetzelfde nummer van Het Vrije Woord een aantal suggesties gedaan voor de beoordeling van gevallen als die van het Softenon-proces, die nader in studiegroepen zouden moeten worden besproken. De belangrijkste is wel, dat er misschien een commissie zou moeten komen die zou moeten adviseren over het al of niet in leven laten van zeer ernstig misvormd geboren kinderen. De beslissing zou dan aan de ouders gelaten moeten worden, waarbij hun verantwoordelijkheid voor de strafwet echter niet uitgesloten zou moeten worden voor het geval, dat de commissie geen reden zou zien om het leven van een bepaald kind te vernietigen. Ter vermindering van misverstand wijzen wij erop, dat het hier betreft een suggestie die ter nadere bestudering wordt voorgelegd, niet een uitspraak van het Humanistisch Verbond.

In hetzelfde nummer van Het Vrije Woord komt een ingezonden stuk voor van iemand die ondertekent met: Een der velen, misschien in naam van velen. De schrijver is zelf gehandicapt. Het stuk is te lang om in zijn geheel over te nemen; wij laten de tweede helft hier voor u volgen:

" De gehandicapte hoort dus in de wereld. Een wereld die wel artikelen wil schrijven over de moed, het uithoudingsvermogen enz. van de gebrekkigen, zolang zij niet gesteld wordt voor de gevolgtrekkingen hiervan.

Het is inderdaad juist dat het leven van gehandicapten (nog) veel moeilijker is dan dat van anderen. Het is juist dat een handicap ons dwingt tot een harde levenstraining. Het is (gelukkig) juist dat (ondanks het onbegrip en de vernederingen die wij van niet-gehandicapten moeten ondervinden) velen van ons zich door het leven slaan en van het leven maken wat er van te maken is.

Gelukkig hebben velen genoeg weerstandsvermogen om iedere dag opnieuw te geloven in zichzelf, zonder daarom te verstikken in hoogmoed.

Gelukkig lukt het velen van ons om zich te doen eerbiedigen en, ondanks alles, zich te doen aanvaarden (of is het slechts dulden?). Want inderdaad hoeveel werkgevers willen bij een benoeming of een bevordering, als laatste argument het diploma laten spelen? Want de vraag is niet alleen: wat zoudt u doen als uw kind "zo" geboren werd. Het leven is meer dan geboren worden, het is ook leven in gemeenschap. Mogen wij u daarom vragen wat u zoudt doen als een gehandicapte, die zich in de maatschappij een behoorlijke plaats heeft veroverd, u zou vragen levensgezellen te worden?

Wat zoudt u doen indien een gehandicapte u de hand van uw (toevallig niet gehandicapte) dochter komt vragen? Of indien uw zoon u vertelt dat hij zich heeft verloofd met een gehandicapte vrouw?

Wij vragen u niet uw antwoorden op deze vragen in de kranten te publiceren. Vele gehandicapten kennen, uit eigen ervaring dit antwoord. Maar mogen wij u vragen om dit antwoord met uw eigen woorden, en niet met de woorden uit een of ander devotieboekje, tenminste voor u zelf eerlijk te formuleren.

Misschien kunt u daarna praten over wat te Luik is gebeurd. Misschien praat u er dan liever niet meer over. Maar indien u er over wenst te praten, hebt dan eerst de moed u te ontdoen van het masker dat wij huichelachtig: geloof en liefde noemen.

Nog velen stellen Christus de vraag die eens de apostelen stelden bij het zien van een blinde: "Rabbi, wie heeft er gezondigd, hij of zijn ouders, dat hij blind geboren werd?" (Jeh. IX.2), maar zeer weinigen

brengen het geduld op om te luisteren naar het antwoord. En hoe-
velen willen over dit antwoord nadenken?

Ik moet (gelukkig) niet oordelen over de moeder te Luik. Vol-
gens de Westerse normen heeft ze gedood, maar misschien heeft ze
als moeder het hoogste offer gebracht. Want misschien is het een laf
zelfbedrog te geloven, dat men een heldin is als men een gehandicap-
te dwingt te leven in een maatschappij die (misschien uit egoïsme
of uit lafheid) het lichaam niet durft te doden, maar die de minder
valide levenslang en iedere dag opnieuw moreel doodt, door hem te
blijven benaderen als een ding dat men voor niets kan gebruiken dan
om zijn dierlijk gevoel van "compassie" op bot te vieren.

Indien men mij vraagt of ik gedood had willen worden bij de ziekte
die mijn handicap tot gevolg had, nu bijna veertig jaar geleden, dan
zeg ik zeer bewust en zonder passie: ja."

-o-

V e r e n i g d K o n i n k r i j k .

Conferentie.

De Rationalist Press Association en de Ethical Union hebben in septem-
ber in Engeland een conferentie gehouden met als onderwerp: "Jeugd in Op-
stand". Niettegenstaande het niet zo gunstige tijdstip (in andere jaren
wordt deze conferentie in augustus gehouden, maar in verband met het in-
ternationale congres in Oslo werd zij voor dit jaar een maand later gehou-
den, hetgeen betekende dat vooral veel onderwyzend personeel de conferen-
tie niet kon bezoeken) waren er 140 deelnemers. Er verschenen uitstekende
verslagen van de conferentie in een groot aantal dagbladen, waaronder de
Times en de Guardian.

Op het congres kwam ook het Softenon-drama ter sprake, hetgeen leidde
tot de resolutie dat onderbreking van zwangerschap om psychologische of
sociale redenen mogelijk moet zijn.

-o-

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz. (De Emmer Courant)

Drs. J. Rietberg over Humanisme.

Voor de Ned. Christen Vrouwenbond te Emmen heeft Drs. J. Rietveld,
leraar aan de Christelijke Kweekschool aldaar, gesproken over het Humanisme.
Na een historisch overzicht zei Drs. Rietberg, volgens de Emmer Courant
van 18 oktober het volgende:

" De laatste periode van 1900 tot heden wordt gekenmerkt door
"vier verschijnselen, aldus de heer Rietberg.

" De twee wereldoorlogen hebben wel bewezen, dat er alle redenen
"is om te erkennen: de mens is geneigd tot alle kwaad; het huma-
"nistisch pessimisme. Een ander verschijnsel is de psychologie
"van Freud, die de psycho-analyse predikt als de weg tot heil.
"Verder noemde Drs. Rietberg het existentialisme en het Humanis-
"tisch Verbond, dat in 1946 is opgericht en dat een internationale
"groepering van humanisten omvat.

" Als grondslag wordt beschouwd, het geloof in de menselijke "krachten en waarden en gevoel. Bewustwording van normen. En de "wetten zijn: mede-menselijkheid, barmhartigheid, orde en wijsheid. "Het Humanistisch Verbond stelt zich tot doel vooral buitenkerke- "lijken te bereiken. Al vanaf 1950 strijdt het om erkenning, met "als doel humanistische geestelijke verzorgers naast aalmoezeniers "en predikanten in het leger.

" De overheid willigde deze eis tot nu toe nog niet in.

" Voor de Christen, zo besloot de heer Rietberg, is het moeilijk "te begrijpen wat een humanistisch geestelijk verzorger de mens in "nood heeft te bieden."

-o-

De Nieuwe Dag over telefonische hulpdienst.

In ons vorige nummer plaatsten we een verslagje uit De Typhoon, waar- uit bleek, dat de Zaandamse wethouder M.J. Hille kritiek had op het niet opnemen van de Humanisten in de telefonische hulpdienst. De Typhoon van 17 oktober neemt een stukje over uit De Nieuwe Dag, dat een reactie is op de opmerkingen van de heer Hille. Hier volgt het artikeltje uit De Ty- phoon:

" De redactie van De Nieuwe Dag (r.k.) levert het volgende com- "mentaar op de klacht van de Z.G. voorzitter de heer M.J. Hille "dat h u m a n i s t e n uitgesloten worden bij de Telefonische "Hulpdienst.

" Zelf hebben wij indertijd onze spijt uitgedrukt, dat bij dit ge- "zamenlijke initiatief de humanisten uitgesloten werden van de "hulpverlening aan het toestel, hoewel zij werden toegelaten als "auditeurs tijdens de voorbesprekingen.

" Men heeft een basisformule gesteld, waarbij de éne Heer, één "doop en één verlossing centraal werden geplaatst. Deze formule "sluit een ieder, die anders denkt, uit, althans bij dit initiatief. "Dat is jammer.

" Het motief echter, dat de voorzitter van de Z.G. naar voren "brengt om de humanisten bij dit initiatief te betrekken, is naar "onze mening niet juist. De heer Hille gaat van "het getal" uit. "Woordelijk zei de wethouder:

" "Er moet rekening gehouden worden met alle levens- en wereld- "beschouwingen. Daartoe behoort ook het humanisme. De laatste "volkstelling heeft immers uitgewezen dat in Zaandam niet minder "dan 49,8 pct buitenkerkelijken waren."

"Waarna de uitlating van de "dwaasheid der uitsluiting" volgde.

" Het is o.i. bepaaldelijk onjuist om te stellen: 49,8 pct van de "burgerij is onkerkelijk en DUS humanistisch. De humanisten hebben "ook hun denominatie: het Humanistisch Verbond, dat is bekend, telt "nog geen 10 procent leden van al die on- en buitenkerkelijken. "Buitenkerkelijk en humanist is beslist niet synoniem.

" Het komt ons voor, dat de humanisten ten onrechte een volledi- "ge claim leggen op alles wat on- of buitenkerkelijk is. Het is om "het zeer onsympathieke woord maar te gebruiken, "jachtterrein"

"voor een ieder, die aan proselitisme wenst te doen, bron van veel "narigheid en ellende. Uitlatingen als van de voorzitter van de "Z.G. zijn daarom onvoorzichtig: ze wekken "weestanden op en misver- "stand."

-o-

Forumgesprekken.

Humanistisch Verbond in Hilversum over de Bijbel. (De Gooi en Eemlander)

De gemeenschap Hilversum van het Humanistisch Verbond heeft een serie bijeenkomsten georganiseerd met als onderwerp: "De bijbel". De eerst bijeenkomst was gewijd aan een forum. De Gooi en Eemlander van 18 oktober gaf er het volgende verslag van:

- " Gisteravond opende Prof. Dr. G. Stuiveling in "Ons Gebouw" de "eerste van een serie bijeenkomsten die het Humanistisch Verbond "deze winter over de bijbel gaat houden.
- " Een heterogeen forum, waarin een kapelaan, een predikant en een "humanist zitting hadden, kwam tot een levendige gedachtenwisseling "over De bijbel en de westerse cultuur.
- " Alle forumleden wezen in een inleidende beschouwing op de grote "invloed die het Christendom, naast vooral de klassieke beschaving, "op onze samenleving heeft uitgeoefend en - hoewel in afnemende mate - "nog steeds uitoefent. Het grote verschil in opvatting van kapelaan "Th.v. Linden en de predikant Dr. J. Blauw aan de ene kant en de "humanist Drs. D.J. van Dijk aan de andere was gelegen in het waarde- "begrip dat men aan de bijbel toekende. Terwijl beide christelijke "sprekers de bijbel als een geopenbaarde waarheid aanvaarden, kan de "heer Van Dijk er niet méér in zien dan een belangrijk en menselijk zeer "aangrijpend cultuurhistorisch document.
- " De vragen die het leven ons stelt, kan een humanist dan ook al- "leen maar beantwoorden als autonoom mens, terwijl de christenen de "antwoorden op hun diepste levensvragen in de bijbel zoeken. Hierbij "bestaat een tendens om de bijbel minder strak te interpreteren dan "vroeger in het algemeen de gewoonte was. De niet-humane exegese van "de bijbel wordt naar de achtergrond gedrongen.
- " Na de pauze beantwoordde het forum vragen van de meest uiteen- "lopende soort van een geboeid en talrijk publiek, waarbij duidelijk "bleek, dat liberalen, katholieken, protestanten en humanisten het "op velerlei gebied met elkaar eens kunnen worden."

-o-

Het Nederlandse Gesprek Centrum over het wonder. (De Rotterdammer)

De Rotterdammer van 22 oktober gaf een verslag van een forumgesprek van het Nederlands Gesprek Centrum over het wonder. In dit forum was ook een Humanist opgenomen (Dr. I. Vijlbrief). Wij nemen een stuk van het ver- slag van De Rotterdammer hier voor u over:

- " Voor het Nederlands Gesprek Centrum kwam dit onderwerp niet zo "naar uit de lucht vallen. Een commissie had reeds een jaar lang

"het onderwerp van alle kanten bekeken. In deze commissie had men ook een poging ondernomen om tot een zekere ordening te komen. Men onderscheidde drie soorten wonderen, namelijk in de eerste plaats de wonderen van het providentieel gebeuren, een menselijk lotgeval van bijzondere aard, waarin de betrokkene een goddelijke beschikking ervaart. In de tweede plaats de wonderen die van een hogere macht getuigen, dus de doorbreking van de gewone orde, het mirakel. En in de derde plaats het onuitsprekelijke mysterie, of de werkelijkheid zelf, zoals zij het begrip van de mens oneindig te boven gaat.

" Voor de vrijzinnige predikant Ds. P. Simoons uit Wierden was er geen plaats voor het mirakel, en evenmin voor de rector van een lyceum uit Dordrecht, Dr. I. Vijlbrief. Ergens kon de gereformeerde predikant van Alkmaar, Ds. G. van Loenen - jarenlang voorzitter van j. en e. - dat mirakel nog wel plaatsen, en de rooms-katholiek had daar nog minder moeite mee.

" Geen doorbreking wetten

" Opmerkelijk was dat alle vier de sprekers, dus ook de rooms-katholieke hoogleraar Prof. Dr. P. Schoonenberg van Nijmegen, in geen geval een doorbreking van de causaliteit aanvaardden. "God vult geen lekken", zei deze hoogleraar. "Hij grijpt niet in de schepping in, en springt niet tussen de oorzaken maar is de transcendente oorzaak van alles." Hij erkende dat er geen groot verschil was tussen de andere sprekers en hem. Het grote verschil echter was het uitgangspunt. Hij wilde uitgaan van het Godsgeloof. De zelfmededeling van God in Christus functioneert in het wonder. Juist daaronder geloofde hij in het zogenaamde mirakel. Het opmerkelijke van het mirakel is dat het te constateren is. De wetten worden niet opgeheven, maar functioneren op een bijzondere wijze. Er is echter steeds een samenhang met de prediking.

" Ds. P. Simoons wilde lang niet zo ver gaan. Hij legde er sterk de nadruk op dat het wonder van karakter verandert naar de tijd en plaats waar het wonder gebeurt. In Tibet zegt het wonder iets van de mens, in de animistische wereld manifesteren de doden zich, in het christendom is het wonder verheven tot redding. In de kruistochten zag "iedereen" kruisen aan de hemel, maar wat in de middeleeuwen geloofd werd is nu volslagen ongeloofwaardig. Daarom kwam deze vrijzinnige predikant tot de stelling: "In wat voor wonder men gelooft hangt af van wat voor geloof men heeft." De conclusie van Ds. Simoons was dat wonderen meer en meer de wereld uitgaan, maar de verwondering, de verering niet.

" Alles een wonder

" De laatste spreker was Dr. I. Vijlbrief uit Dordrecht. Hij sprak als humanist. Hij ging terug in de cultuur en toonde aan dat terwijl de mens nu geleid wordt door de rede, hij vroeger geleid werd door het verstand. De mythen van vroeger eeuwen werkten op het gevoelsleven. Eigenlijk zijn er in onze gedecentraliseerde wereld geen wonderen meer, maar het opmerkelijke is, dat we zo technologisch zijn geworden dat de behoefte aan het wonder weer schijnt toe te nemen.

" In het denken van Dr. Vijlbrief was voor het mirakel geen plaats "en ook niet voor het zogenaamde providentieel gebeuren. "Ik beleef "het wonder", zei hij, "in het leven zelf en ben niet in staat daar- "over te spreken. Het hele leven is een mysterie. Hoe ver de weten- "schap ook zal komen, zij zal nimmer zo ver komen dat de gehele schep- "ping binnen het raam van het logisch verstand te vatten is, meende "hij. Daarom was zijn conclusie: "Niets is een wonder, of alles is een "wonder."

" Voor hem had nog de gereformeerde predikant Ds. G. van Loenen "gesproken. Hij sprak als zijn mening uit dat het wonder niet eendui- "dig is. Het is echter principieel niet definieerbaar. De Nieuwtes- "tamentische woorden zag hij vooral als de credentiebrieven van "Christus. De hedendaagse wonderen geschieden allen in een religieuze "context. In het evangelie lezen we ook dat Jezus een keer geen won- "deren kon doen vanwege hun ongeloof. Er moet geloof aanwezig zijn."

-o-

Bevrijdend Denken over Centrum voor Humanistische Vorming.

Bevrijdend Denken van 3 november 1962 beveelt het Centrum voor Humanis- tische Vorming in de belangstelling van zijn lezers aan. De schrijver van het artikel, waarin dit gebeurt, zegt onder meer:

" Er kan verschil van mening over bestaan of dit vormingsonderwijs "wenselijk is. Een buitenkerkelijke onderwijzman, die ik hierover "sprak, vond van niet, omdat men door dit onderwijs iets in de plaats "van de z.i. overbodige godsdienst stelt en daardoor de behoefte aan "een surrogaat ervoor als het ware accentueert. Bovendien geven som- "mige buitenkerkelijke leraren, met name die in de geschiedenis, soms "in hun lessen vervlochten veel van de stof, die dit vormingsonder- "richt zou moeten omvatten. Ik geloof, dat deze bezwaren niet in "verhouding staan tot het voordeel, dat door dit onderricht de in- "vloed van het godsdienstonderwijs op leerlingen uit buitenkerkelijke "gezinnen, die hieraan zouden worden uitgeleverd als er geen andere "keuze was, kan worden afgeremd en voorkomen. Ook al omdat ik het "niet wenselijk vind, dat verscheidene instellingen met elkander op "dit gebied gaan concurreren, wil ik het Humanistisch Vormingseen- "trum bij onze lezers aanbevelen."

-o-

Dr. Van Royen in "Mens en Kosmos" over Humanisme en Mystiek.

In "Mens en Kosmos" (september-oktobernummer 1962) komt een artikel voor van Dr. P.D. van Royen over "Humanisme en Mystiek". Dr. van Royen vertelt iets over zijn eigen mystieke ervaringen en iets over de mystiek in het algemeen. Wij menen de kern van zijn artikel het best weer te geven door de volgende passage over te nemen:

" Het agnostische pantheïsme beseft de onkenbaarheid van Gods "wezen. God is slechts kenbaar aan de goddelijke uitingsvormen. Om

"het met een beeldspraak te verduidelijken: de natuur is het levende
"kleed der Godheid (Goethe), maar de Drager van het kleed onttrekt
"zich aan onze waarneming. Zo is het agnostische pantheïsme heel wat
"bescheidener dan de identiteitsmystiek en dan de theïstische con-
"tactmystiek, die met het onkenbare en onaanraakbare Zelf in aanra-
"king vermenen te kunnen komen.

" Als natuurmystiek en als liefdesmystiek is mystiek reëel, als
"Godsmystiek is mystiek een hallucinatie. Al het bestaande is uitings-
"vorm van het goddelijke Mysterie (de grondslag van de natuurmystiek)
"en binnen het bestaande is de menselijke ziel de hoogste levensvorm
(voorzover ons bekend). Zo is de liefdesmystiek een specifiek m e n -
"s e l i j k e mystiek, terwijl de natuurmystiek een k o s m i s c h e
"mystiek is. Het goddelijke manifesteert zich in het mystieke contact
"tussen de zielen van twee gelieven op de, voor de mens, innigst en
"edelst mogelijke wijze. Hogere manifestaties van het goddelijke zijn voor
"de mens niet weggelegd. Wanneer de mens rechtstreeks met het godde-
"lijke in contact meent te kunnen komen, vergist hij zich. "

Dr. P.D. van Royen is Humanist en lid van het Verbond. Hij is vroeger
Vrijzinnig Protestants dominee geweest. Over zijn overgang naar het Humanisme
heeft hij op 17 juni voor de radio gesproken in het kwartiertje Geestelijk
Leven op zondagmorgen. De titel van zijn toespraak luidde: "Al is mijn glaas-
"je klein. . . .". Op deze toespraak kwamen 726 bestellingen, plus een
stroom van brieven. Een aantal nabestellingen dat ligt tussen de 100 en
400 is voor de zondagmorgentoespraken normaal.

=====